

Vergunningverlening in beschermde stads- en dorpsgezichten

1. Wat is een beschermd dorpsgezicht?

De Monumentenwet omschrijft beschermde dorpsgezichten als *'groepen van onroerende zaken die van algemeen belang zijn wegens hun schoonheid, hun onderlinge ruimtelijke of structurele samenhang dan wel hun wetenschappelijke of cultuurhistorische waarde'*.

In de praktijk betekent het een nationale erkenning van het bijzondere historische karakter van een gebied. Meestal is dit een samenspel van de stedenbouwkundige structuur, het aanzien van de bebouwing en de manier waarop de grond en gebouwen worden gebruikt. De ministeries van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (OC&W) en Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROM) wijzen beschermde dorpsgezichten aan. Op dit moment telt Nederland zo'n 350 beschermde gezichten.

2. Waarom is het nodig om een gebied aan te wijzen als beschermd dorpsgezicht?

Het is belangrijk voor de identiteit van Nederland dat bijzondere historische karakteristieken niet verloren gaan. Historische dorps- en stadskernen spelen daarbij een belangrijke rol. Aanwijzing van een beschermd dorpsgezicht heeft tot doel om de historische kenmerken van een gebied te behouden.

Het is ook belangrijk om historische kenmerken een plaats te geven in toekomstige ontwikkelingen. Het doel is dus niet om de bestaande situatie te bevriezen of elke verandering tegen te houden. Wél is het van belang dat nieuwe ontwikkelingen niet ten koste gaan van de historische structuren die een dorp nu net zijn eigen identiteit en waarde geven.

3. Wie bepaalt of een gebied een beschermd dorpsgezicht is en hoe gaat dat?

De Monumentenwet beschrijft de volgende stappen om tot een beschermd stads- of dorpsgezicht te komen:

- De Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (RCE) stuurt namens de ministeries van OC&W en VROM een voorstel naar de gemeente, provincie, Raad voor Cultuur en Rijksplanologische Commissie. Dit voorstel bestaat uit een kaart met toelichting. Het voorstel komt tot stand op basis van een uitvoerig onderzoek.
- De gemeente maakt het voorstel van het rijk bekend en stelt belanghebbenden in de gelegenheid om hierover hun mening kenbaar te maken. De gemeenteraad neemt deze meningen mee in een advies dat ze via de provincie uitbrengt aan de ministeries van VROM en OC&W. De provincie moet het raadsadvies in het eigen advies laten meewegen.
- Vervolgens brengen de Raad voor Cultuur en de Rijksplanologische Commissie een advies uit aan de ministeries.
- De minister en staatssecretaris nemen een gezamenlijk besluit tot aanwijzing. Dit besluit wordt gepubliceerd in de Nederlandse Staatscourant. Dan is de aanwijzing pas echt een feit.

4. Wat betekent de aanwijzing voor een inwoner?

De aanwijzing van een beschermd dorpsgezicht heeft enkele belangrijke gevolgen voor de inwoners van het betreffende gebied:

- Voor alle bouwwerken binnen het gezicht is een bouwvergunning vereist, dus ook voor bouwwerken zoals een dakkapel of carport.
- Voor alle bouwwerken die men binnen een beschermd gezicht wil slopen is een sloopvergunning nodig.

- De gemeente moet een bestemmingsplan opstellen dat de bijzondere karakterstieken van het gebied beschrijft en beschermd.
- Bepaalde graafwerkzaamheden zijn vergunningplichtig met een aanlegvergunning, inzake de mogelijke verstoring van archeologische verwachtingswaarden. Deze regeling geldt ook op andere locaties en is niet specifiek gerelateerd aan de aanwijzing.

5. Gaat het verlenen van een bouwvergunning langer duren?

Nee. Bouw- en sloopvergunningen worden binnen de gewone wettelijke termijn afgehandeld, conform de procedure met als toevoeging een extra toets door de RCE en welstandscommissie of monumentencommissie.

6. Tuin naar eigen inzicht in te richten verboden zonder vergunning ?

Nee. Alleen waar groene tuinen zijn beschreven als belangrijk ruimtelijk kenmerk is het belangrijk dat deze ook groen blijven. Het normale onderhoud en de inrichting van de tuin blijft vrij en hieraan worden geen extra eisen gesteld. De gemeente kan -als ze dat wil- in het bestemmingsplan een aanlegvergunning vragen voor het verharden van voortuinen boven een bepaald percentage. Dat kan nu echter ook al en vloeit dus niet rechtstreeks voort uit de aanwijzing als beschermd gezicht.

7. Zijn er subsidiemogelijkheden voor bepaalde werkzaamheden?

Nee, er bestaat geen subsidieregeling voor beschermde dorpsgezichten bij de RCE. Sommige gemeenten bieden wel subsidiemogelijkheden.

Het is ook niet zo dat panden die in een gebied met beschermd dorpsgezicht liggen automatisch een beschermd monument worden waaraan eisen kunnen worden gesteld. Voor het aanwijzen van beschermde monumenten geldt een aparte procedure.

8. Is er een verplichting tot herplant van bomen en laanbeplanting ?

Nee, een dergelijke verplichting vloeit niet voort uit de aanwijzing.

Als een bepaalde laan bepalend is voor de structuur van het gezicht, kan wel besloten worden om op grond van de gemeentelijke Houtopstandenverordening een herplantplicht op te leggen. Die mogelijkheid bestaat nu echter ook al en vloeit dus niet rechtstreeks voort uit de aanwijzing als beschermd gezicht.

9. Kan ik bezwaar maken tegen de aanwijzing?

Zodra dit besluit is gepubliceerd zal de gemeente hierop attenderen via het lokale nieuwsblad.

10. Wat betekent de aanwijzing voor reclame, bestrating etc.?

Er is geen aparte regelgeving voor reclame en bestrating als een dorp of wijk de status van beschermd dorpsgezicht heeft. Er kunnen regels worden geformuleerd in de reclameverordening of A.P.V.